

SLOVENSKI NAROD

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZHAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA
IZDAJA NUTRAK.

Von Holland bis zur lothringischen Grenze nur örtlich begrenzte Kämpfe

Erbitterte Kämpfe vor den Westvogesen — Starkes Feuer auf die Festungen am Kanal und Atlantik — Vier britische Schnellboote versenkt — Erfolgreicher Gegenangriff im Raum von Grosswardein in — Hartnäckige Durchbruchsversuche an den Pässen der Ostbeskiden gescheitert — Im September 84.000 BRT und 9 feindliche Kriegsschiffe versenkt

Aus dem Führerhauptquartier. 1. Okt. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Westfront kam es gestern von Holland bis zur lothringischen Grenze bei zunehmendem Artilleriefeuer nur zu örtlich begrenzten Kämpfen. Die über den Antwerp-Turnhout-Kanal vorgedrehten Verbände der ersten kanadischen Armee konnten trotz unseres zähnen Widerstandes die Gegend nordwestlich Turnhout erreichen, während starke englische Angriffe um Jü-Hana-Kanal bei Maeseyck scheiterten.

In den Wäldern westlich Chateau-Salins, und im Raum nördlich Luneville setzte der Feind seine starken Angriffe fort. Eigene Gegenangriffe führten zu heftigen Gefechten.

Die Vorhöhen, Walberge und Taleingänge der West-Vogesen werden weiterhin erbittert umkämpft. Überlegenen amerikanischen Panzerkräften gelang es im Laufe des gestrigen Tages in die Stadt Rambervillers einzudringen. Beiderseits Turenburg und am Maroc gehen die lebhaften Angriffs- und Abwehrkämpfe weiter.

Hartnäckige Durchbruchsversuche frisch herangeführter sowjetischer Kräfte schterten an den Pässen der Ostbeskiden.

In und westlich Warschau wurden weitere eingekesselte Bandengruppen zerschlagen. Die Reste dieser Gruppen kapitulierten bedingungslos.

Zwischen Düna und Elgaer Bucht blieben feindliche Angriffe in unserem Feuer liegen. Die Insel Moon ging gegen überlegenen Feind verloren.

Unsere Bewegungen in Finnland nahmen den vorgesehenen Verlauf.

Angloamerikanische Terrorbomber führten Angriffe gegen westdeutsche Städte. Besonders betroffen wurden die Wohnviertel von Bielefeld und Münster. In der Nacht waren britische Flugzeuge Bomben auf Hamburg. 27 feindliche Flugzeuge, darunter 11 viermotorige Bomber, wurden abgeschossen.

Die Kriegsmarine versenkte im Monat September 17 Schiffe mit 84.000 BRT und beschädigte 6 weitere schwer. Ferner wurden ein Zerstörer, drei Fregatten, vier Schnellboote und ein Minensuchboot versenkt und ein Zerstörer beschädigt.

Leichte deutsche Seestreitkräfte, Bordflak von Handelsschiffen und Marinestaffeln schossen vom 1. bis 30. September 206 feindliche Flugzeuge ab.

O vojaškem položaju

Berlin, 30. sept. O položaju na vojaških frontih pojasnil dr. Max Krutl:

Posebna značilnost položaja na zapadu je, da se ni izkazalo ojačanje nemškega odpora samo kot prehodno, marveč kot faktor. Sedanjega podjetja angloameriškega vodstva verjetno ni smarati za potizkus neposrednega prodora, marveč bolj za potizkus razširjenja vdornega področja in za pridobite ugodnejših strateških izhodiščnih postojank. Iz posameznih naprov na različnih točkah vojaških odsekov, se ne da za enkrat sklepati na pričetek nove veleofenzive. Za to govori tudi dejstvo, da so bile opažene na nasprotnikov strani večje premetitive in nove prizpravljalne postojanke. Izmed številnih vojaških bojev so važnejše le boji med Rambervillesom in zgornjem Doubson. Sovražnik poiskuša razširiti svoj vbor v smeri proti Hertogenbosch, vendar mora sam priznati, da se mora trdo boriti za vsak meter zemlje. Nasprotno pa so bili uspešni nemški protinapadi pri Veckel. Na nekem drugem mestu so dovedeli do ponovnega zavzetja Neusela v bližini belgijske meje. Močnejše delovanje je razvili sovražniki v ostalem le pri Epinalu in Aachenu.

In Mittelitaliani sind die Verbände der fünften amerikanischen und der achten en-

severno od Moselle v trikotu med Trierom, Koblenzem in Aachenom. Njegova vzhodna meja poteka ob Renu, ob Sauerju in Maasi. Na severu, okrog Aachena, prehaja pologajna v spodnjerosko nizino. Cepav je Eifel zemljepisno vzeto celota, imajo vendar posamezni deli različna imena. Razlikujemo Snežni in Visoki Eifel, Ognjeniški Eifel in Maifeld. Snežni in Visoki Eifel nista skoraj nič višja kot visoki Venn. S skoraj ravne planote se dvigajo posamezne višine. Ognjeniški ali Prednji Eifel je južnovzhodni del Eifela. V njem so pred davnim časom bruhali ognjeniki ogenj in pepel. Zareča lava se je valila po dolinah. Še sedaj je tamkaj mnogo kop, ki so nastale okrog žrel, v katerih se napravila mala jereza, ki dajajo pokrajini posebno lice.

V sledi vojaška zemljeprisno ugodnega položaja in krajevnih posebnosti je postal Eifel bistveni sestavni del nemških zapadnih utrdb. V širokem pasu leže utrdb in zaporne naprave v pasovih druga za drugo. Tako so sedaj opremljene z vaskovršnimi napravami in pomembe za napadalec pogubo. Ceste, ki so često edini dohodi v doline, se lahko vsak trenutek zapro z razstrelitvami in s poplavami. K temu je treba pristeti se ogromno delovno silo Nemčije. Staro in mlado je prijelo za lopate, da bi še bolj izpolnilo nemške utrdbne na zapadu.

„V 1“ kar naprej

Amsterdam, 1. okt. Kakor javlja agencija Reuter so obstrejivali Nemci v noči na sobotu in v soboto zjutraj z letelimi bombami južnoangleške grofije in londonsko mestno področje.

Stockholm, 30. sept. Reuter poroča, da so tudi v petek zjutraj padale letete bombe na Anglijo in področje velikega Londona. Podrobnosti še ni. Nastale so izgube in škoda.

Po angleškem porazu pri Arnhemu

Stockholm, 1. okt. »Ce se pomislil na ogromne sile, ki jih ima Nemčija na zalogi, potem je treba uvideti, da se ne sme precenjevati materialne moč zaveznikov, pa tudi če bi bila še tako velika. Enostot in delovna volja nemškega naroda sta danes večji kot kdajkoli.« Te stavke je napisal angleški teknik »The Nineteenth Century. Samo po sebi razumljivo je, tako pravilje angleški teknik, da se nemški narod ne bo nikdar učal. Anglija, ki je toliko prizakovala od 20. julija, je močno razočarana. Nemška vojska je danes močnejša kot v prvih svetovnih vojnah.«

Madrid, 1. okt. Vojaški kritik lista »Information« ponovno podprtava, kako zelo so motili zavezniški s svojimi napovedmi o odločilnem strateškem uspehu še pred oktobrom. Tudi ni bila potrjena domnevna, da bo prislo do odločitve v bitki pri Arnhemu. In celo zavezniška poročila govorijo o tem, da je bil pri Arnhemu uničen cvet britanskih letalskih pehot.

Stockholm, 1. okt. Kakor je razvidno iz londonskega poročila nekega »svetega« liste, je angleško časopisje močno razočarano nad Montgommeryjevim porazom na področju Arnhema. Londonski list »Times« poudarja, da položaj tudi po »kvadratni« arhamskega predmostja je mirej. Angleško poročilo podpira v zvezni s porazom pri Arnhemu, da v Angliji vedno bolj govorje o zimski vojni. Ne poiskušajo več prikriti, da se je ponovil držen de-

Brzojavni posrečavi ob obletnicu trojnega pakta

Berlin, 1. okt. O prilici letnice obletnice trojnega pakta so si izmenjali Führer, Duce, Tenno in japonski ministri predsednik Koiso pozdravljajo brzojavke, v katere je prisla do teraza neozorna vera v zmago držav, ki so združena s trojnim paktom. Istočasno so si izmenjali brzojavke nemški zunanjji minister von Ribbentrop, Duce in japonski zunanjji minister Sige-

mučiu.

Revolucionarne razmere v Franciji

Berlin, 1. okt. Francija se nahaja sedaj v popolni revoluciji, ugotovila dopisnik iz La Feuillide d'Avise v Lione. Potovanje po daljšem potovanju po francoskem področju. Med ostalim nadajuje: »O tem se ne smemo udajati nikakim iluzijam. Za vse bo zelo težko navaditi se na to, toda uvidevi bomo še vse druge stvari, tako zaključuje švicarski očitve svoje poročilo.«

Kakor poroča »Suisse«, so včeraj, de-

gaualisti v Parizu atirali bivsiga francoskega ministra Anatola de Monzela, ki so

ga obdolžili »izdajstva«.

Madrid, 1. okt. Kakor javlja poročila iz Francije in Beča, sta tudi tam pisi istočasno z zavezniškimi četami v »sovobojeno« deželu lakota in beda. Poleg kri-

stičnega prehranjevalnega položaja v Parizu je nastopilo tudi pomanjkanje pogon-

kih sredstev in premoga.

Rooseveltovo stališče do Argentine

Amsterdam, 1. okt. Reuter javlja, da je podal Roosevelt včeraj izjavilo o Argentini. Dejal je, da je »pozorno in z naraščajočo zavzetnostjo opazoval položaj v Argentini v zadnjih mesecih. Argentina ni izpolnila nekaj notranjeameriških obvez. Dejal je, da se priključuje Churchillovi izjavji, da sedanja vojna ni kakša manjša vojna iz preteklosti, kjer so lahko vse zopet pozabili in odpustili. Obratno bodo presojo: narode po vlogi, ki jo zavzemajo. Ne le vojskujoči se narodi, temveč tudi nevtralne države bodo sposiale, da ne more ostati njihov položaj v svetu popoloma brez vpliva na vojno.«

Zeneva, 1. okt. »United Press« javlja iz Buenos Airesa, da je izjavil zastopnik argentinškega zunanjega ministra, da Argentina zaenkrat ne bo zavzela stališča k izjavji predsednika Roosevelta o Argentini in da vsaj trenutno najbrže ne bo odgovorila nanjo.

Zastopniški poljskega sovjeta pri Stalinu

Stockholm, 1. sept. Kot javlja sovjetska agencija Tasa, je sprejel Stalin v prisotnosti Močotova zastopnika poljskega sovjeta, ki so prispevali iz Lublina v Moskvo.

Pred novo rumunsko vlado

Beograd, 1. okt. »Tasse« javlja iz Buka-rešte, da govorje tamkaj o skorajnosti prenosnega vladstva in zavezniških predstavnikov v podobni položaji. Manji je odklonal kraljevo ponudbo, naj sestavi koalicističko vlado. Za bodočega ministarskega predsednika označujejo sedaj princa Širberja. Komunisti bodo dobili v novi vladi najmanj tri mesta.

Izvoz orožja iz Švice prepovedan

Bern, 1. okt. Vzvezni svet je prepovedal izvoz vojnega materiala, predvsem orožja, streliva, delov letal in podobnih proizvodov. Prepoved velja od danes dalje ter je v skladu s haškoško konvencijo od 18. oktobra 1907 o pravilih in dolžnostih nevtralnih držav.

Stockholm, 1. okt. Reuterjev diplomatski dopisnik sodi po prepovedi izvoza vojnega materiala iz Švica, da se prepoved nanaša sicer v enaki meri na vse vojskujoče se stranke, vendar pa da je naprjena proti Nemčiji. V uradnih angleških krogih označujejo to prepoved kot »razveseljivo.«

Aretacije v Bolgariji

Beograd, 1. okt. Kot javlja sovjetski radio, so predali sedaj princa regenta Cirila, Bogdana Simova, bivšega ministarskega predsednika Božilova in bivšega notranjega ministra Gabrovskega sovjetskih oblastem, ki jih bodo postavile pred sodišče.

Eden pred spodnjo zbornico

Amsterdam, 30. sept. Reuter javlja, da je govoril včeraj v parlamentarni debati v spodnji zbornici o vojnem položaju tudi britanski minister Eden. Med drugim je poudaril, da ne more nihče napovedati, kako dolgo bo se trajal boj na zapadu in vzhodu. Spritočno tega je zaenkrat najmočnejša analoga, da se ne nadaljuje ohnote med zavezniški in nemški vojaki na jugu.«

Beograd, 1. okt. Po vseh poročilih je predstavnik Angloameriških predstavnikov na prvi svetovni vojni, ki je bil v Teheranu, mogočno prečrpal v zvezni sestavi, da bo vse zvezni sestavi sicer v enaki meri na vse vojskujoče se stranke, vendar pa da je naprjena proti Nemčiji. V uradnih angleških krogih označujejo to prepoved kot »razveseljivo.«

Madrid, 1. okt. Vojaški kritik lista »Information« ponovno podprtva, kako zelo so motili zavezniški s svojimi napovedmi o odločilnem strateškem uspehu še pred oktobrom. Tudi ni bila potrjena domnevna, da bo prislo do odločitve v bitki pri Arnhemu.

In celo zavezniška poročila govorijo o tem, da je bil pri Arnhemu uničen cvet britanskih letalskih pehot.

Stockholm, 1. okt. Kakor je razvidno iz

londonskega poročila nekega »svetega« liste,

je angleško časopisje močno razočarano nad Montgommeryjevim porazom na področju Arnhema. Londonski list »Times« poudarja, da položaj tudi po »kvadratni« arhamskega predmostja je mirej. Angleško poročilo podpira v zvezni s porazom pri Arnhemu, da v Angliji vedno bolj govorje o zimski vojni. Ne poiskušajo več prikriti, da se je ponovil držen de-

zvezniški sestav.

Berlin, 29. sept. V zvezni s svoječasnimi

angloameriškimi glasovi, ki jih je bil pre-

cejan, potem je treba uvideti, da se ne

precenjevati materialna moč zaveznikov, pa

tudi če bi bila še tako velika. Enostot in

delovna volja nemškega naroda sta danes

večji kot kdajkoli.« Te stavke je napisal angleški teknik »The Nineteenth Century.« Samo po sebi razumljivo je, tako pravilje angleški teknik, da se nemški narod ne bo nikdar učal. Anglija, ki je toliko prizakovala od 20. julija, je močno razočarana. Nemška vojska je danes močnejša kot v prvih svetovnih vojnah.«

Beograd, 1. okt. Kakor je razvidno iz

londonskega poročila nekega »svetega« liste,

je angleško časopisje močno razočarano

nad Montgommeryjevim porazom na področju Arnhema. Londonski list »Times« poudarja, da položaj tudi po »kvadratni« arhamskega predmostja je mirej. Angleško poročilo pravilje, da osmahuje danes »Times« govorice o »svetem času zavezniških branikov, ki so se bile pojavitve v angleških tiskih zlasti po prizetki akciji na Ni-

zozemaku, za »pravimo govoriljce.«

Od Nizozemske do lotarinške meje le krajevno omejeni boji

Ogorčene borbe pred zapadnimi Vogezi — Utrde ob Rokavskem prelivu in Atlantiku v jakem ognu — 4 britanski brzi colni potopljeni — Uspešen protipredstavnik poskuši se izjaviti v prelazu preko Beskidov — V septembetu je 9 sovražnikovih

teilci svojega velenapada, Monte Battaglia v etruščanskih Apenih, za katerega so se bili ogorenji boji z menjajočo se srečo, je končno ostal v sovražnik

Združite vse sile v vserodno falango

Pred zgodovino bo naš mali narod poveljan in svetel — Iz pomembnega programatičnega govora prezidenta L. Rupnika

Ob največji pozornosti množice zborovalcev in sredi navdušenega vzklikanja je ob obletnički obnovitvi slovenske uprave v Ljubljanski pokrajini ter svojega imenovanja spregovoril v veliki unionski dvorani predsednik in generalni inšpektor Slovenskega domobranstva general L. Rupnik načelno pomenljive besede, ki jih zaradi jasne aktualnosti povzemamo v celoti:

Slovenec in Slovenke!

Mali slovenski narod je v odločilnem boju za usodo vsega človeštva sicer čisto majhni drobec med vojujočimi se narodi in rasani, vendar je tudi nas Previdnost poslala na prekušnjo.

Od tega, kako se bo naš narod izkazal v odločilnem boju za prevlado dobrega ali zla na svetu, je odvisno, ali bo tudi naš narod izbran za sodelovanje pri obnovi pravne, Bogu dopadljivega reda, ali pa bo obsojen na propast in izginotje iz zgodovine narodov.

Starca resnica je: Kogar Bog ljubi, ga preizkuša. Kogar pa je Previdnost izbrala za izvršilca svoje volje, ga preizkuša deset in stotin.

Kakor koli pa smo majhni in kakor koli se zdimo neponembeni v današnjem človeškem doganjaju, nam je vendar Previdnost postavila isto usodo vprašanje kot vsem drugim velikim in majhnim narodom: biti ali ne biti!

ze več ko 25 let stojimo pred neprestano se ponavljajočimi težkimi, usodnimi vprašanji. Ta vprašanja smo mnogokrat pravilno razumeli in si znali dajti odgovor. Mnogokrat pa jih razumeti nismo hoteli. Zato so bili naši odgovori, ki smo jih dali usodi, mnogokrat nepravilni. Mnogočas nismo upoštevali mitigacij prista bežega, kakor pravimo.

Toda Usoda nas je vse te čase skrbno težala. Sedaj je čas potekel: prišli smo do ločnice, ko se moramo odločiti. Jerišek na tehtnih naše usode ne more več daječati na naše premišljevanje. Mora se nagniti za večino našega naroda na desno, če hočemo obstati, živeti in si kovati boljšo bodočnost.

Kažjota na ločnici kažeta na levo in na desno; na desno k Dobremu, Resničnemu, Pravčičnemu, Postenemu — na levo pa k zlu, v sužnosti, smrti, pozbavljanju zaradi neizpolnilne naše narodne naloge.

Eta pot vodi v pravo, Bogu dopadljivo človeško sožito, druga v satanovo kraljestvo boljševizmu. Kam se homo odločiti? To edino vprašanje postavlja Usoda danes pred nas. Ravno v tem vprašanju pa je obsegeno tudi ono za nas tako večno vprašanje: biti ali ne biti.

Ce bomo Sli vztrajno po desni poti, bo naša bodočnost nujno najstreni preizkusnjam blagoslovljena.

Oui Slovenec, ki so šli za levim kažipotom v boljševiške mreže, so se sami izločili iz naše narodne skupnosti, zakaj boljševizem je našem krščanskemu, slovenskemu bistvu in pojmovanju povezen tuji. Ker so s tem izvzeli vse posledice, jih bo zgodovina nekaj pred narodom in pred Bogom ožigala in obsojila, pa čeprav se jih danes mnogo, preveč, tegi ne more ali noče zavedati. Tedaj bodo ti vsi poginili pod blidcem, hramci, da — strelji razjarejenega naroda, ker bo spoznal, kaj so mu v teh letih umrili, kar bi mu služilo za bodočo rast. Kot brezručni, brezročni, breznarodni, stariji se bodo za večne čase pogrenzili v močvirje pozbavljenja in narodovega proletarija. To bo pravljivo plačilo za vse tiste, ki danes v službi boljševiškega satanizma izdajajo svoj narod, domovino in Boga.

Združava, narodno zavedna in sebi zvesta večina slovenskega naroda pa je že preko usodenega križpotja. Šta je po edino preostali odrešilni poti, njej na čelu kot prvoribitel naše bodočnosti naše hrabro Slovensko domobranstvo. To je, ki nas vodi in nam dela pot hodno.

Pot je sicer strma, kamenita, zaraščena s trnjem in grmovjem. Toda prebiti se moramo! Hoditi jo moramo z vso močjo naše volje, združeni v enotnih naporih, zakaj edino ona nas vodi v novo življenje, v novi red, to je v svet resnične narodne in državne pravčnosti in svobode.

Toda precejšen del našega naroda se vedno stoji na križpotu naše usode. Celo danes, ko je udarila že zadnja ura. In vendar so imeli ti naši rojaki točno eno leto priložnost za raznisiščenje.

Točno pred enim letom je sprito očitane podobe komunistične zaroči proti vsem pozitivnim elementom našega naroda tako rekoč sama božja Previdnost tudi te naše rojake postavila pred odločitev. Vse dolgo leto so lahko gledali, poslušali, čutili in presojali, kaj je zadealo one Slovence, ki so drveli naprej po levi poji satanske komunistične igre z narodno usodo, in kaj je bilo storjenega pri enem delu Slovencev, ki niso zavrnili nemške pomeči, kadar je nemška vojska, ob izdaji Badoglia, brez naše krivide in tudi brez naše zasluge, tudi našo pokrajino vzel pod svojo zaščito. Tam ste imeli na dnevnem redu pokolj, rop, puščenje, požig, oskrumbo, bedo, našilje, plenjenje, laktoto, mučenje, malikovanje satana z vsemi njegovimi lastnostmi, ruševine, kaos in smrt — tu ste imeli na sprotno temu zaščito, red, zakonitost, mir, delo, kruh, neovirano izživljanje v našem zasidranih verskih čustev, začetke obnovne in skrbstvo.

Zato pa menda ni treba biti — izdajalec, da spoštao to, kar ti kažejo zdrave oči in zdrava pamet.

Komu se moremo končno zahvaliti za naše borbeno domobranstvo, ki predstavlja danes našo narodno obrambo, če na nemški uvidčnosti? Kaj pravite, ali bi nemška vojska lansko jesen utrpela kolikaj večjo škodo, če bi takrat bedne ostanke naših vrhovih Vaških straž razpadila in jih tako skupaj z narodom nagnala v žareče žrelo, krvavega boljševiškega moloha? Ste kdaj polklicali razum na pomoč 'n' se zamisili v to, kadar ste pljuvali na kolaboracijo?

Danes imamo organizirano in močno Slovensko domobranstvo, ki mu ušije tolpe v gozdovih že dolgo niso več kos. Vi, ki še vedno stojite na križpotu in premišljujete, ste se že kdaj malo globlje zamisili in pogrunali, kaj to domobranstvo pomeni za sedanjost in bodočnost našega naroda? Če ste se mogoče vendarle že dökopalni do tege spoznaja, zakaj potem še stejte ali celo opletate na vse strani s sumnjenji in obsojami, ake ste res pravi narodniki? Mar čakajo, da vas bo narod pred ali stoj — toda en' nai gotovo — obsodil in prekel

kot one, ki 'zarečeni od satanskega židovskega boljševizma' udarajo v teh težkih dneh narodu v hrbot. To vas čaka, ker bo soodgovorni za vsako nepotrebno žrtve in izgubo, ki se je bo narod nekoč, ko bo presojal brez prispetavanja današnje čaše, prav zatrdo spomnil.

Ali so pa tisti, o katerih pršijo obsodbe na vse strani kot besne sline, že posmisili, ki se morajo zahvaliti, da imamo svojo domačo upravo, ko bi sicer čisto lahko bilo mogoče, da bi namesto mene, ki se me lahko izposejajo po milj volji, na mojem prostoru sedel tisti, ki je sedeł pred menoj? Komu se moramo zahvaliti, da smo si že med vojno ustvarili organizacije kmetov, ki tvorijo nezlonjivo hrbtnico našega naroda; da imamo navzdeč razinom komunistično prepukljivo prehrano, kar je marsikje druge, nimajo, da uživamo finančno podporo; da smo zopet postavili matrikularje po komunistih ali njihovih boljševiških zavezničkih porušenih knečkih domit. itd.? Takšni sudsajalci, smo pa smo se zaradi sprejetje nemške reke in zaradi — kolaboracija sredi najtežje in najbolj besne vojne vseh lahk posvetili negovanju in povzgojanju slovenske narodnosti in živcu naše bodočnosti — slovenski mladi in tisti v nasredju v gozdovih zopet porok našo.

Dolžan sem zahvaliti vsem svojim marljivim sodelavcem, ki so v težkih dneh našo ljubljeno mladino, naš up in našo bodočnost. Zaveda se je vrednosti in izvir, ki ji dajejo moč naši rasti. Zatekla se je k Bogu, zagrizla se je v bistvo svojega naroda in dopresne že toliko dokazov zravnovanje ljubezni do domovine, da je postala mimo izročkov v gozdovih zopet porok naše lepše bodočnosti.

Vsa ta poštena večina me opravičuje, da priznam:

Spodobi se, da po enem letu, odkar smo v veliki skrbah za usodo našega naroda sprejeli ponujeno roko Nemčije in se lahko vrgli v uspešno borbo proti komunizmu ter se posvetili celo obnovi, zahvalimo nemškemu Vodju in njegovim vojakom, ki so nas resili pred zahrbnimi savicami in nam pomagali v naši odločilni borbi proti mednarodno povezanim komunističnim izdaljencem slovenskega naroda, ter nam tako omogočili pogoje za vse ostale stvarite minulega leta. Tej zahvali pa takoj pridružujemo prošnjo, da bi bili še naprej deležni razumevanja in podpore v naših potrebah. Tej zahvali in prošnji dajemo pravljivo podparje s tem, da bomo do konca zvesti naši širši domovini Evropi vodili enotno borbo na strani Nemčije proti skupnemu boljševiškemu sovražniku in njegovim začenjencem.

Slovenecem, svojim dragim rojakom pa kljeme:

Le tisti, ki vzdrži do konca, dobi poleg plačila! Zato tudi za naprej zdržite vse svoje sile v cnotno vserodno falango za boji proti komunizmu do njegovega popolnega uničenja in iztrženja! Dejatev neutralno in borite se brabro! Krepite in disciplinirajte svojo voljo in hojenje! Čuvajte našo čast in naša izredna! Verujte in molite! Potem nam pravljiva zmaga ne uide!

Ravno tako kot bosta nemški narod, ki se na čolu boja proti komunizmu povsem žrtvuje in kateremu edinemu se moramo zahvaliti za dejstvo, da boljševiška monogolska krdila iz stepi še niso preplavila vse staroslavne Evrope. Bog in zgodovina nekaj za to blagoslovila, ho labko tudi mal slavenški narod s ponosom gledal na svojo borbo zadnjih let, čeprav nas danes nekateri zastopljeni politični egoisti sumnijo, obojsajo, ali celo prav tako kot komunisti obkladajo z izdaljci.

Svojo sedbo bo povedala zgodovina. Pred njo pa bo naš mali narod vratil tega leta stal poveličan in svet!

Agencije za podkupovanje ameriškega tiska

Sicer zgovorni ameriški tisk ne črhe niti besede o vseh smogodilih korupcijskih in škandaloznih plutokratičnih procesih

Ameriški novinar lahko poroča široki javnosti o tekočih dogodkih ameriškega javnega življenja samo tako, kakor je to v interesu plutokratske oligarhije. Zato morajo često molkče prehajati preko dogodkov, ki bi sicer nadvise zanimali najširše plasti naroda.

Lep primer je bil ločitveni proces tretjege najbogatjevšega moža Zedinjenih držav in bivšega finančnega ministra Andrewja W. Mellona. Možak se je ločeval klub svojim primer poseben zakon, ki je izključil pri ločitvenem procesu kakor je bil Mellonov, zasiševanje prič in prizadetje žene. Na podlagi tega zakona je Mellon res dosegel ločitev zakona. O vsem tem čudovitem postopanju, o katerem je bilo na široko govorja v inozemskih listih, ni črhal niti en ameriški list. Prav tako išče zmanjšanje javnosti v svojih listih počivali o vseh smogodilih korupcijskih in škandaloznih procesih članov izbrane plutokratične družbe. Zadovoljiti se mora zato s poročili o ločitvenih procesih raznih holivudskeh div v boksarskih veličin.

Cisto v skladu z interesu plutokratske oligarhije so tudi poročila ameriških listov o perečih delavskih in socialnih vprašanjih. Vsa ta poročila so delavstvu sovražno prikrojena. O delavskem strokovnem pokretu pišejo ameriški listi kot o podtalnem revolucionarnem gibanju, ki ogroža svete temelje obstoječega družbenega reda. Tako je povprečni ameriški čitalnik listov trdno uverjen, da pripravljajo v delavskih strokovnih organizacijah delavstvo za nasilna dejanja in da prav za prav samo visoke šole za protidržavno delovanje, učenje v metanju bomb in pripravljanje organizatorjev divjih in nepotrebnih delavskih stavk.

V času velike gospodarske krize po prvi svetovni vojni so priobčevali ameriški listi cele strani izjav in tožb ameriških plutokratičnih mogotov, kako jim propadajo posli in nazadujejo podjetja. Vsi ti flanki so izveznavali v obupen klic po državnim posloči. Zmanjšani pa je iskal čitalnik v teh li-

nami, v zvestobi svoji bičani, ljubljeni zemljiji nam je vsem postal zgled enotnosti in discipliniranosti v borbi za naš narodni obstanek in s tem postavil pred nas vse upravičeno zahtevo, da mu sledimo in se enotni in brez vseh pridržkov do konca bimo proti komunističnemu nasilju.

Svoje je dopresne tudi naš delavec, ki je že pristopil k pripravljanju pogojev za nov, pravičnem, družbenem red posledi: Bog, stan, narod. Storil je, kolikor je od njega odvisno in kolikor je v njegovih močeh, ki so se dalec od komunizma izkazale, kot poštene in narodne zveste. S tem pa je naš delavec tudi prvi dopresen delež k pomirju, ki je temelj pravega družbenega sožitja.

Ne najdem primernih besed, da pohvalim našo ljubljeno mladino, naš up in našo bodočnost. Zaveda se je vrednosti in izvir, ki bi moral biti vrhovno državljana, ki bi moral biti vrednost. Razklani narod pa se je vrgel in avanturistično izkoriscanje vojne in se vedel kot Njegoševi srbski velikaš:

»Počeš se krvniki goniti,

Jedan drugom vadit oči žive,
Zabaciše vladu in državo.
Za pravilo ludost izbraše.«

takratno nezrost: živel petindvajset let v Jugoslaviji in nismo se otresli političnega mlačnosti.

Nastopila je doba pretresov našega novodruženja, ko bi moral biti vrhovno vodilo naroda — pamet in previdnost. Razklani narod pa se je vrgel in avanturistično izkoriscanje vojne in se vedel kot Njegoševi srbski velikaš:

»Počeš se krvniki goniti,
Jedan drugom vadit oči žive,
Zabaciše vladu in državo.
Za pravilo ludost izbraše.«

Doživelj smo izdajo 8. septembra in tem času ne mine dan, da bi se izdaje ne ponavljale.

Gledao sam neslogu nesreču,

brat na brata gdje se podigao,

gdje se omilje v krunu i carstvo,

Turi nam zemlju preoptaplju.«

Iz dneva v dan padajo moralne obvezne, takatika je postala načelo in narodna začest ter vztrajanje na narodnih koristih nadzelen balast »nove politike. Trezni in pametni je kamjenjan kot izdajalec, dobrohotec v dalekovidni — reakcionarni zašlepjene. Narod je izgubil svoj kompas.

Jutri bo nastopilo pri nas stvarno življenje z vso oblico težkih vprašanj, ki bi jih bilo treba rešiti v najkrajšem času. Jutri bo treba nadoknadi vse, česar nismo hoteli in bili sposobni pripraviti doslej. Ali bomo zmogli? Ali bomo lahko stopili takrat pred svet in dejali:

»Slovenec terjamo na podlagi svojega zorelega zadružanja ter žrtv, ki smo jih kot pozitiven in konstruktiven narod doprineli za blagor vsega človeštva in za uveljavljanje pozitivnih vrednot v bodočem svetu, da se nam priznajo ta naša pozitivna svojstva ter se upošteva naše upravičenje zahtevne...«

»Ali bomo mogli, polni notranje moralne upravičenosti storiti ta korak, ali pa bomo moralni ostati tudi takrat pri ceneni tolažbi ogorčenega krika: »Izdali so nas!«

(Iz glasila Slov. nar. straž »Mi gremo naprej, str. 32.)

Izdali so nas

takratno nezrost: živel petindvajset let v Jugoslaviji in nismo se otresli političnega mlačnosti.

Nastopila je doba pretresov našega novodruženja, ko bi moral biti vrhovno vodilo naroda — pamet in previdnost. Razklani narod pa se je vrgel in avanturistično izkoriscanje vojne in se vedel kot Njegoševi srbski velikaš:

Ina Slokan:

Majhno življenje

Pred osemdesetimi leti se je rodila Pepca neke v starem delu mesta ob Ljubljani, ki je ves prepeden z ozkimi ulicami, ob katerih so visoke, druga k drugi tesno stisnjene hiše, še vse prekte s patino sive preteklosti. Te hiše imajo nešeto mračnih, tesnih podstrešnic, v katerih skriti polagomo odmrajo zadnji po- ganki patriotskih ljubljanskih družin.

Pepca se sicer ni mogla ponašati z imenit- nim rodovnikom. Njen oče je bil samo skromen mestščinski krojač. Njena mati pa n' drugega kakor skrbna, dobra mati. Pepca sama je bila majhen, droben, ne le mal, ne bistroucen otrok. Čez nekaj let je na dobila stručico, ki se je razvila v lepo, bistro dekle.

V soli se je Pepca z veliko muko naučila nekoliko brat v pisati, potem pa je ostala doma, ker sta starša spoznala, da n' za soljanje. Naučila se je šivati gumbnice in je pomagala očetu pri Šivanju. Vse dneve je skljucena pre- sedela nad delom in potrežljivo šivala, med tem pa je majhna sestra Anica rastla, se žolala in razvezetala v zalo dekle. Anici je oče kupoval lepe oblike. Kdaj pa kdaj ji je celo do- vojil, da je Ža s prijateljicami na kakšno za- havo. Pepca pa n' Ža nikam drugam, kakor do branjevca in trgovca po vsakdijih oprav- kah in ob nedeljah z materjo k maši in po- podnevi k večernem.

Anici so fantje pisali pisemca. Včasih je katerega skrjav prebral. Pepe. Bila so tako lepa, da se je Pepca od ginenja razokala. V zvezničnih verh zanj so zaljubljeni fantje opevali Aniče »Kot žametna noč Žametna Žametna in njen vileni viki stase ter nebesno modre oči«. Pepca pa jo imela rjave degle in trde lase, sive, drobne oči, bila je majhna, debeluska in desna lopatica j' je močno štrlela s hrbitiča. Vendar pa n' žal zavida sestri lepote in sreče. Bila je kar zadovoljna in ponosna, da ima lepo, občudovanjo sestro.

Ko je bilo Pepe devetnajst let in Anici se- demnajst, se je v njihovo družino priseli strčev sin, Marjan. Je bil lep, resen fant. Pridno je študiral, z drugimi rečmi se pa ni došt ukvarjal. Pepca mu je skrbno stregla. Krpal mu je oblike. Šivala mu je srace in mu vsak dan prestilala posteljo. Kadars mu je oblike poschno lepo očistila in zakrpal, jo je fant hvaležno pogledal in se ji nasme- nil. In vsak takšen smehljaj je Pepca zakle- nila globoko v svoje srečo, kakor največji za- klad. Vsak zase j' je pomenil najglobljo srečo.

Veselilo jo je, da se je Marjan samo njej tako smehljaj, da se je samo z njo tako rad raz- govarjal. Anco pa se je skoraj izgobila. Ta njeni sreči je trajala več let. Dobren kup Marjanovih smehljajev je bilo skrith in shra- njen v Pepčenim sercu. Vsako nedeljo je Pepe molila za bračnico, da bi 'ostal zdrav in bi srečno došel dal.

Marjan je res srečno končal študije in se odpeljal na Dunaj. Ko se je poslavljala, je Pepe dolgo držal za roko in ji reklo, da je najboljša duša na svetu. Pepca je jokala od sreče. Tudi Anici je Marjan potem segel v roko in tudi njeni roki je precej dolgo držal v roki. Recel na ni drugač, kakor: Aniča! Oba sta zardela, potem pa mu je dekle iztr- gal roko in zbežalo.

Pepca je spet Šivala. Njen življenje se je enolično pretakalo iz dneva v dan. Anica je postala učiteljica. Marjan je včasih psal z Dunaja. Veseli je pozdravil Pepe, »dobro- došeno v Anico.«

Nekoč pa je prispolo Marjanu debelo pismo. Oče je med branjem trikrat snel očala, da mu jih je Pepca s skrbno krpo očistila. Pismo je bilo res zanljivo in važno, kajti prav na koncu je Marjan napisal, da prosi za Aničino roko.

Pepe je ostromela z odprtimi ustmi. Nehto se je prijela za prsi. Tam notri jo je tako zabolelo. Morda pa se je kratkodiv oče zmotil? Ponovno mu je skrbno očistila očala in ga prosila, naj fisti stavek še enkrat prebere. Ne, ni se zmotil.

No in potem... Anica in Marjan sta se pa še vedno, Anica je sestri priznala, da sta se z bračnico že dolgo imela rada, že takrat, ko je Pepca, kakor največji zaklad, skrivala v sreči njegove smehljajev. In Anica dobitava kupe pism od drugih občudovalcev. »Marjan je čisto drugač od drugih, prav zato ga imam tako rada,« je Anica priznala Pepe. »On mi n' nikoli pisan ali govoril o bledi lumi in drugih takšnih neslastnostih...«

Zivljenje se ni ustavilo niti za trenutek in ni se spremeno niti za las. Pepca je Šivala gumbnice in krpalna suknjice. Anica je piseala z Dunaja, da je srečna. Poslala je slike svojega sinčka, zavitega v bele čipke. Nekoč je star krojč obolel in tho ugasnil. Potem je Pepca sama Šivala dalje.

Globoko sklonjena nad Šivanje je sedeča ves dan ob ozkem visokem oknu in čas je enakmetno polzel dalje. Leta so minevale. Star očetov prijatelj je nekoč hudo bolan ležal v bolnišnici. Mati je merila, da bi se spodbabilo, da ga občeti. V nedeljo mu je Pepca nesla v bolnišnico zavoj kakov in lončki komposta. Bolnišnik gesed je bil mlad mož s črnimi brčicami in ognjenimi očmi. Ko je Pepca odhajala, jo je proslil, naj mu prihodnji dan prinese koček sladič. Pepca je radevolej občudila. Kurila je pri Zalazniku dve kremovi rezini, ki so se zdele njej vsek vseh zemeljskih dobrov. Tudi neznanega bolnika je z njimi zelo razvesila. Hotel ji je zanje dati denarja, toda Pepca ga njeni hotelu vzeti čes od bolnikov ne smeje nemati denarja. Neznanec je postal potem še bolj prijazen in zgovoren. Povedal ji je, da se imenuje Robert, da je knjigovodja in da je na svetu čista sam. Dobri Pepci se je hudo zasmilil in naslednji dan mu je prinesla kar trči kremove rezine. V bolnišnico je hodila še potem, ko je stari očetov prijatelj ozdravel in odšel domov. V tedeni zametasti pompadurji je prinašala Robertu Za- lazniku kremove rezine, ki jih je kupovala iz svojih malih prihrankov. Robertu so od sile teknil, zato je bil s Pepco tuš od sile prijatelj. Veskral je jo prijel za roko, se je prav od bližu zagledal v oči in ji vneto zagotavljal, da je edina duša, ki jo ima na svetu in ji bo vse fšoškar poplačal, ko ozdravi. Pepca si je pripela krog vratu črn žametast trak in si prisila na slampnik šop čreščen ter mu vsak dan prinašala kar po pet kremovih rezin.

Toda nekoč je našla Robertovo posteljo prazno. Hudo se je prestrašila. Morda je umrl? Streščne so se ji smejale. Umrl, — kaj še! Odsel je Kam? Domov seveda. Odsel je Domov... Pepca se je opotekla. Pompadura z rezinami je skoraj padla z rok. Odsel je, in nji je ni povedala, da pojde. Niti naslova j' ni dal. Niti poslovil se ni. Tist krat se ji je zdelo pot domov nekončno dolga in naporna...

Sedela je ob visokem oknu. Šivala gumbnice in čakala. Robert je vedel njen naslov. Morda pride. Ob vsakem moščku, ki je šel mimo,

O tem in onem**Zamorci znajo govoriti z opicami
Doživljaji afriškega raziskovalca — »Vidim te, gorila,
nismo tvoji sovražniki!«**

Svoječasno je afriški raziskovalec dr. Arthurst dobil od guvernerja afriške kolonije Sienna Leone dovoljenje, da sme ustreli dve gorili v Mendenski pokrajini. Po teden trajajočem napornem potovanju je raziskovalec s spremstvom prispel v Mendenski pragozd. Vest o njegovem prihodu se je hitro razširila in poglavar nekega zamorskega plemena ga je prisel obiskat, da bi mu ponudil svojo pomoč pri lovju na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj gosta ščiti in ker je imel razisko- valce pripomnila z visokih mest, mu je poglavar predlagal, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v veliko obzirnostjo mu je pojasnil, da ne more verjeti, da ima res namen ustreli gorilo, kajti gorile so domačinom svete živali in zato bi na mestu ubili vsakega lovca, ki bi gorilo ustreli. Ker je dobil poglavar poverje, naj se rajsi omeji na povodne konje. Sele ko mu je gost sporčil, da je prisel samo z namenom ustreli dve gorili, ki jim pravijo domačini v onih krajuh ba- booni, je prisel poglavar v zadrgo in v

- Film -

Filmamo pri lovcih na človeške glave

Nepregledno otoče med Tihim in Indijskim oceanom je presenetljivo bogata zgradnica za etnografska in zoološka raziskovanja. Toda ta zgradnica se odpre le onemu, ki vzame, kijub tehničnega napredka naših dñi, v račun posmanjanje, napor, bolezen in vsakovrstne nevarnosti. Raziskovalna odprava barona Viktora Plessena v Malajskem arhipelu je prinesla po desetletnem delu bogat znanstven ples z Balinejskega področja in z otoka Bornea. Da prideš primitivnim plemenom, ki žive na divjih otokih Južnega morja, sredi nedostop-

nih navadah in zakonih. Le na ta način smo dosegli polagoma in z veliko potrežljivostjo, po mesecu dolgem prizadevanju, njihovo zaupanje in si končno pridobili celo njihovo prizadevanje.

Na razumljivo presečenje vseh filmskih strokovnjakov smo bili odpotovani brez gotovega scenarija odnosno rokopisa. Odklonil sem, da bi že doma »napisali film«, saj nisem imel namena snemati film po ameriškem vzorcu, temveč sem hotel ujet na filmski trak pravilen prikaz življenja teh zaupečenih in napol-

ške glave. Divjaki kot avtorji filmskega rokopisa je pač nekaj svojstvenega. Tako je počasi nastala zgodba o ljubezni pogavarjevega sina Anji do male sružne Iring, kajti tudi v najbolj zapuščenem pragozdu poznajo to čustvo, ki je »zvor raznim tragičnim konfliktom. Tako kaže Ufa-film »Zakon pragozda« belemu človeku, da so osnovne sile človeškega življenja kot laktota, ljubezen in častilepje povod iste, tudi v najbolj enostavnih oblikah tuzenskega življenja.

Štiri mesece potem, ko smo se z našimi enostavnimi ladjami »zasidrali« pred to naseljeno sredi Bornea, je prispel po nič manj trudnoljivo vožnja in po marsikaterem burnem doživljuju drug del naše odprave, tehnični štab, to je operaterji in drugo pomočno osebje z dragocenimi aparati in drugimi pomočniki. Bil je že skrajni čas, kajti tudi tu, v pragozdu osrednjega Bornea čas hiti in priganja, čeprav ne tako kakor v kakšnem filmskem ateljeju v daljni Evropi. Čim dalje bolj pogost; nini so oznanjali prihod deževja. Bilo pa je tudi že vse pripravljeno. »Zvezdnice« in »zvezdnice« so že znali svoje vloge, saj so se jih učili tedne dolgo. Sodelovali so vsi domaćini do poslednjega vaščana. Posebno težavno delo pa so imeli operaterji. V dveči vodi stoječi ali na močivim tleh ležec, mučeni od raznih pikajočih muh in drugih žuželk in tresci se še od mrzljice, so opravili skoraj nadčloveško delo. K temu pa pripomore edinolec zgrinjenost in izredna ljubezen do filmskega dela. V vasi je bilo tedne dolgo vse v znamenju filma. Staro in mlado je bilo drenalo okrog kamere in operaterjev. Kljub vse previndosti se je vendar nekakrat prekršil »tabu« in potem smo moralni vprašati ptičji polet, preden smo smeli nadaljevati.

Za opis vseh težav in potrpljenja molitev lepo vreme, veselja in razočaranja, ki so trgali naše žive, bi bilo treba napisati celo knjigo. Toda naš film je kljub vsemu napredoval in po štirimesecnem napornem delu smo ga tudi srečno dokončali, ne da bi bilo treba po imeni operaterji. V dveči vodi stoječi ali na močivim tleh ležec, mučeni od raznih pikajočih muh in drugih žuželk in tresci se še od mrzljice, so opravili skoraj nadčloveško delo. K temu pa pripomore edinolec zgrinjenost in izredna ljubezen do filmskega dela. V vasi je bilo tedne dolgo vse v znamenju filma. Staro in mlado je bilo drenalo okrog kamere in operaterjev. Kljub vse previndosti se je vendar nekakrat prekršil »tabu« in potem smo moralni vprašati ptičji polet, preden smo smeli nadaljevati.

* * * Pri primitivnih narodih nekak napisan življenjski zakonik, ki predpisuje, česa se ogiblji, da ne bi imelo zate zlhi posledice.

Filmska anekdota:
Boječ spremjevalec
Ko je Šia Maria Holst, ki igra v filmu »Kic dolžnosti« glavno žensko vlogo, nekoga večera iz ateljeja domov, jo je zasledoval neki gospod, kateremu je bila očvidno všeč. Ko je bil nekaj časa boječ opazoval, se je opogumil k »napadu« in jo vprašal, ako jo sme spremeti. Holstova »je počivala s finim našmehom in rekel: »Zakaj? Al! se bojite ti sam...?«

Kako dolgo žive živali

Zivljenjska doba živali je dokaj različna — Kit živi 300 let, muha le en dan

V navadi je, da določamo starost po stevilu doseženih let. Vendar število let ni zmerom odločajoče. Tridesetletni mož utegne biti starček, a kak petdesetletnik je kmalu mladenc duševno in telesno cilj. Sesedeset let tihega, čeprav skrbni polnega življenja ni isto, kakor šestdeset let nemirnega življenja.

Pri živalih ni dosti drugače. Obžalujemo psa, ki doživi samo 15 let življenja, ne posmislimo pa, da je nemara po svoji v tej kratki dobi doživel prav toliko ali še več kakor tisti jastreb z živalskega vrta v Schönbrunn, ki je bil 118 let v ujetništvu in se je l. 1824. poslovil od tega sveta. Človeška radovednost si rada zastavlja vprašanje, koliko let morejo doseži razne živali. Poleg 300 let, ki jih prizipujejo kitu, je 40 let povodnega konja ali nosoroga zelo majhna številka. Od kod ta velikanska razlika pri živalih, ki vendar niso toliko različne druga od druge.

Za nekatere živali sploh ne vemo natančno, kakšno starost lahko dosežejo v svobodi, temveč posnamo tisti, ki jo dosežejo v ujetništvu. Zveri živijo v ujetništvu pod povsem drugačnimi pogoji kakor pa na prostem, kjer se bije boj za življenje in smrt. Tako se opice v kletkah malokajd postarajo, marče poginjejo po večini že v svojih najlepših letih. Gorila doseže v ujetništvu 7 let, šimpanz in orangutan 10 let, a pavian 18 let. Neka kapučinska opica pa je dosegla starost 41 let.

Zelo različno starost dožive ribe. Jastog postane star povprečno le 4 leta, jegulja pa 9 let. Krap doseže 150 let, ščuka 100 let, postvr pa 50 let.

In ko sem bil že stopal mimo osamljene stavbice, ki se je bledo odražala v temi, je presekal tišino in odjeknil v noč pretresljiv krik:

»Na pomoč!...« Ostal sem negiven. Po glavi so se mi zapadle neštete misli, nasprotuoče in nerazdom. Po hrbitu pa me je mrzlo obilito, da je bilo noč topla. Ni bilo nikakega dvoma: glas je bil ženski. Mlad glas, poln življenja, strahu in groze... In kar je bilo v njem najbolj strašno in nerazumljivo, je bilo dejstvo, da je prhjal iz nekakšne nedoumljive dajave, kakor iz groba...

In preden je bil prvi klic vrnil poslednji odmev, mu je že sledil drugi, še bolj strašen in ledeno stvaren, da je razpršil vse dvome v resnčnost* prvega...

»Na pomoč!...« Nekote sem pogledal proti samotni hišici in takoj mi je postalno jasno, da se v njeni notranjosti dogaja nekaj resnega. Priduhnil sem po cesti, toda nikogar ni bilo slišati, da bi se blízel. Tudi nobenega stražnika na kolesu ni bilo videti. Stekel sem proti bledeemu poslopju. Preden sem bil pri njem, je spet ist glas, pretresen gluho noč:

»Na pomoč!... Usmiljenje!...«

Zdelo se je, da dve bitji bijeta boj na življenje in smrt. Da eden, močan in krut, neusmiljen napadna šibkejšega, ki se s poslednjim obupom branii. In res se je začul rezek in trd moški glas, ki je porogljivo skinal:

»Potem pa se je mlačenka zresnila in prijavo rekla:

»Skupaj imamo za skorajšnji nastop v gledališču...«

Za smeh in dobro voljo

OB DEZNIK

Zena: »Gospod zdravnik je bil tukaj, ko pa je odhalil, je tako deževalo, da sem mu moral posoditi tvoj dežnik.«

Mož: »O, škoda, sedaj dežnika ne bom več videl.«

Zena: »No, no, zdravnik ga bo že vrnil.«

Mož: »Ne verjamem, ta dežnik sem si namreč sam pred dobrim letom izposodil ob njega...«

KRAVJI ROG

Milanček je mestni otrok. Ko je prisel prvč v svojem življenju na deželo in zaledil krajo, je vprašal mama: »Mama, kaj pa je to?«

»To je krava, cu mu je povedala mama.«

»A kaj ima na glavi?«

»Dva roga.«

Zdjaci je krava glasno zamukala.

Ves zavzet je vprašal Milanček: »Mama, s katerim rogom je pa zatrobila?«

ZANESLJIVO ZNAMENJE

Jožek: »Naša mamica je rodila otroka.«

Mihel: »Ali je dežek ali deklika?«

Jožek: »Deklica, saj jo že pudrajo.«

PRI FOTOGRAFU

Fotograf: »Ali boste dali svoje otroke povečati?«

Stranka: »Hvala, saj bodo sami zrasli.«

NENADOMESTLJIVA

Bankir je vzel v službo novo tajnico. Nejak tednov potem ga je vprašal prijatelj trgovca, kako je zadovoljen z njim.

»O, zelo brihno, dekle,« je odvrnil bankir, »vse v pisarni je spravila v tak nered, da bi zdaj sploh ne mogel ničesar opraviti brez nje.«

DIPLOMAT

Jožek: »Očka, kaj je diplomat?«

Oče: »To je na primer človek, ki ve, kdaj je kakšna dama rodila, a je pozabil, koliko let šteje.«

PREDVIDNOST JE POTREBNA

Jožek: »Zakaj se zmerom tako predvidno vseže na stol?«

Mihel: »Moram paziti, da mi moja žena ne podloži svojega klobuka, ker bi ji moral potem kupiti novega...«

NJEGOVA DRUŽINA

»Moj zakon je prava republika?«

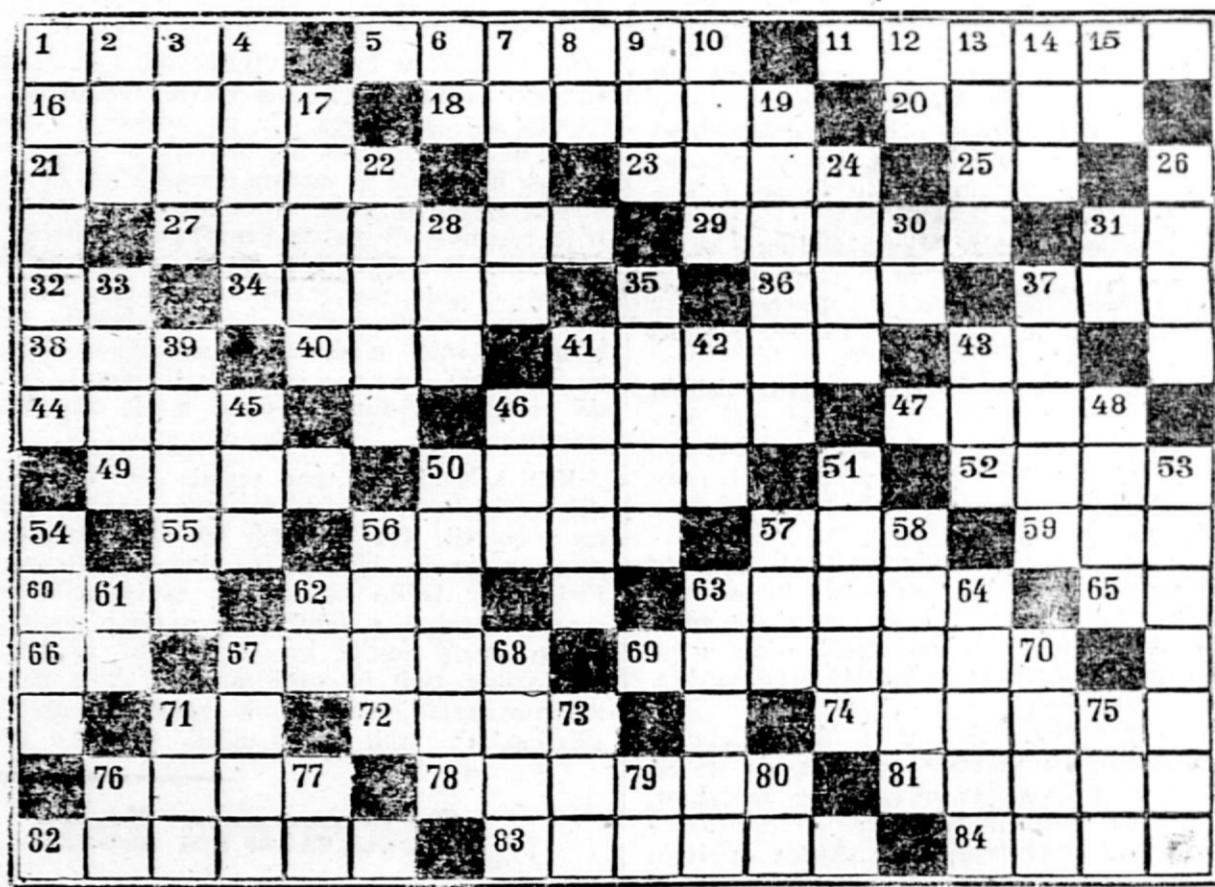
»Kako to?«

»Moja žena ima gospodarsko ministrstvo, moja tašča opravlja vojno ministrstvo, a moja hči je minister za zunanje posle.«

»Ti si pa gotovo predsednik te republike?«

»Ne, ne, jaz sem ljudstvo, ki plačuje davke...«

Križanka štev. 38

Vodoravno: 1. vredna voda, 5. čevljarska potrebščina, 11. glasen, ropot po vzočajoče, 16. slavnostna cerkevna oprava, 21. dvočlenski algebarski izraz, 20. duhovnik pri starih Slovanih, 21. moralen, ki se tiče človeške notranjosti, 23. vrtinja, 25. igralna karta, 27. špartanski kralj, Agamenonov brat, 29. mesto na Češkem, 31. osebno-povratni zajmek, 32. predlog, 34. očenj prijeten, lepo izdelan, 36. predlog, 37. geometrijski pojmom, 38. gora v severni Srbiji, 40. pridelek, prirastek, 41. začimba, dišava, 43. grška črka, 44. plin, 46. mesto ob Donavi v Rumuniji, 47. snov, predmet naloge, predavanja, 49. pripadnik izumrelega Hunon sorodnega plemena, 50. evropski ognjenik, 52. javni nasad, 55. vzklik, 56. roman Arcibaševa, 57. osebni praznik, 59. del posode, 60. reka, ki se izlivata v Azovsko more, 62. nabranata vrsta, 63. drag kamen, 65. stara beseda za pivo, 66. italijanski vevnik, 67. Azijat, 69. hrvatski dramatik, 71. oblika pomožnega glagola, 72. muslimanski bog, 74. mesto v Istri, 76. zapor, 78. lastnina, svojina, premoženje, 81. modus, 82. vojaška hrana, 83. redni odjem, 84. odprtina v zidu.

Napovično: 1. Monakovo, 2. iperit, 3. ter, 4. Irena, 5. las, 6. noč, 7. el, 8. sporad, 10. povec, 10. ako, 11. iz, 12. agronom, 13. prenos, 14. nem, 15. obetati, 18. ud, 20. akt, 22. encian, 24. Zaječar, 30. napotiti se, 32. Togol, 33. Jerih, 34. Nanos, 35. il, 36. Šarmant, 40. ha, 44. Ararat, 45. Sabac, 46. ml. 50. kapela, 52. Torero, 53. Igo, 54. Knin, 57. orehi, 59. Iran, 60. Loire, 61. ure, 63. poni, 65. obok, 68. Vid, 70. tuj, 74. el, 77. in.

Zlogovnica št. 38
ba — blo — bo — ca — car — cem —
e — ek — gla — gu — gvaj — ho — i — i —
i — je — je — jes — ka — ko — ko —
ko — lem — lje — lo — lo — lo —
man — mon — mov — o — o — per — po —
por — ri — rič — rid — ros — ru —
ru — si — so — stip — te — to — to — u —
ust — ve — vi — vo — za — zla.

Iz teh zlogov sestavi 17 besed s pomenom: 1. Antilski otok, 2. planina v triglavskem pogorju, 3. mesto v Palestini, 4. prvi letalec (grš.), 5. bojišče v Srbiji, 6. zdravilišče z igralnicami na Rivi, 7. slovenski pisatelj protestantske dobe, 8. država v Južni Ameriki, 9. slovaško mesto Prešov (madž. ime), 10. predstojnik pravoslavnega samostana, 11. visoka planota na Gorenjskem, 12. Krizostom (slov.), 13. mesto ob Bregalnici (tur. ime), 14. naslovna oseba Gončarovjevega romana, 15. izpuščaj (tujka), 16. trg na Goriškem, 17. naznanila.

Prve v zadnje črke (v 17. besedi zadnjih dveh), zvrstoma brane, povede citat iz Goethejevega Maksima in refleksij:

Rešitev zlogovnice štev. 37
1. Gorjanci, 2. Orinoko, 3. Singapur, 4. Palermo, 5. opolo, 6. državnik, 7. Maister, 8. Iškarijot, 9. Rosana, 10. Odra, 11. Drenov griz, 12. oktober, 13. Lešniki, 14. Slovenski narod, 15. Kolosej, 16. Irkutsk.
Gospod Mirodolški — Kloštejski žolnir.

**Schriftleiter - Urejute: Rudolf Ozim. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle
Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Insuratentell
verantwortlich - Za insuratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volček.**